

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Milana Taubera, soudkyně Pavly Klusáčkové a soudce Vadima Hlavatého ve věci

žalobce: N. A. S. P.
trvale bytem X
zastoupený advokátem JUDr. Jiřím Spoustou, Ph.D.
se sídlem Praha 1, Voršilská 130/10

proti Magistrát hlavního města Prahy
žalovanému: se sídlem Praha 1, Mariánské náměstí 2/2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 4. 2021, č. j. MHMP 450433/2021, sp. zn. S-MHMP 1001416/2020,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Základ sporu

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal přezkoumání a zrušení v záhlaví uvedeného rozhodnutí, kterým bylo podle § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „správní řád“) zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí odboru matrik Úřadu

Shodu s prvopisem potvrzuje: Jitka H.

městské části Praha 1 ze dne 28. 4. 2020, č. j. UMCP1 159962/2020. Uvedeným rozhodnutím správní orgán I. stupně rozhodl o žádosti žalobce o nabytí státního občanství ČR tak, že žalobce státní občanství prohlášením dle § 31 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), (dále jen „zákon č. 186/2013 Sb.“) nenabyl.

2. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že důvodem nevyhovění žádosti žalobce byla skutečnost, že žalobce podle § 31 odst. 4 písm. e) zákona č. 186/2013 Sb. nedoložil doklad prokazující datum a způsob pozbytí českého či československého státního občanství žalobce nebo jednoho z jeho rodičů či prarodičů (otce, respektive děda). Podle správního orgánu I. stupně žalobce ani takový doklad předložit nemohl, neboť otec žalobce nabyl státní občanství České republiky dne 23. 2. 2015 na základě prohlášení podle § 33 zákona č. 186/2013 Sb., přičemž součástí šetření bylo osvědčení prokazující státní občanství Československé socialistické republiky jeho otce (prarodiče žalobce). Matka žalobce je cizí státní příslušnicí.

II. Obsah žaloby

3. Žalobce v podané žalobě namítal, že právní posouzení věci provedené správními orgány je přepjatě formalistické a porušuje jeho základní práva zaručená ústavními předpisy.
4. Jediným důvodem, pro který žádosti žalobce nebylo vyhověno, bylo, že žalobce nepředložil v rámci svého prohlášení doklad prokazující datum a způsob pozbytí českého či československého státního občanství jednoho z rodičů nebo prarodičů. Tento doklad žalobce předložit nemohl, když jeho otec nabyl státní občanství České republiky dne 23. 2. 2015 na základě prohlášení o nabytí státního občanství České republiky dle § 33 zákona č. 186/2013 Sb., a to mj. na základě osvědčení prokazujícího státní občanství Československé republiky jeho otce (děda žalobce).
5. Žalobce dále uvedl, že zákonem č. 207/2019 Sb. byl s účinností od 6. 9. 2019 novelizován zákon č. 186/2013 Sb., kdy účelem této novelizace bylo umožnit dětem a vnukům emigrantů, kteří Československo opouštěli ze zásadních důvodů, usnadnit cestu k získání českého občanství. Předmětná novela nicméně umožnila nabytí občanství pouze potomkům osob, které občanství Československé socialistické republiky pozbyly. Z tohoto důvodu žalobce shledává právní úpravu diskriminační, neboť nevidí důvod pro rozdílné zacházení s vnuky osob, které občanství pozbyly, a těch, které občanství nepozbyly.
6. Žalobce doplnil, že jeho otci a jeho sourozencům bylo umožněno získat občanství České republiky a přestože by se i on rád hlásil k České republice, nadále zůstává pouze občanem Venezuely. Pokud tak chce s otcem pobývat v České republice či kdekoliv jinde v Evropské unii, resp. Schengenském prostoru, je pro něho pobyt s ohledem na rodinné vazby nepřiměřeně komplikovaný. Žalobce je vysokoškolsky vzdělanou osobou a byl by pro Českou republiku přínosem.

III. Vyjádření žalovaného k podané žalobě

7. Ve vyjádření k podané žalobě žalovaný setrval na stanovisku uvedeném v napadeném rozhodnutí a navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.
8. Žalovaný zdůraznil, že není v jeho pravomoci modifikovat zákonné podmínky a že mu v tomto typu řízení není přiznána žádná možnost správního uvážení, v jehož rámci by mohl vzít v úvahu argumenty osobní povahy předestřené žalobcem.

Shodu s prvopisem potvrzuje: J. H.

9. Nad rámec výše uvedeného pak žalovaný doplnil, že respektuje výsostné právo zákonodárce stanovit kritéria, podle kterých budou fyzické osoby nabývat státní občanství. Z dosavadního vývoje právní úpravy je dle žalovaného zřejmé, že zákonodárce postupně reflektuje postavení jednotlivých skupin bývalých československých státních občanů a jejich potomků a umožňuje jim nabytí české státní občanství zjednodušeným způsobem. Z faktu, že žalobce není adresátem nyní účinné právní normy, protože nesplňuje podmínky v ní stanovené, lze jen obtížně dovodit, že taková norma vykazuje prvky diskriminace.
10. Žalovaný uzavřel, že právní úprava nabývání a pozbývání státního občanství není neměnná, z čehož usuzuje, že do budoucna zákonodárce může umožnit nabytí státního občanství České republiky i dalším skupinám potomků československých občanů a současně nastavit kritéria takovým způsobem, aby právní norma dopadala i na žalobce.

IV. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

11. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán [§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
12. Soud v dané věci rozhodl bez jednání, jelikož žalobce v reakci na výzvu soudu podle § 51 odst. 1 s. ř. s. s tímto postupem výslovně souhlasil a žalovaný na výzvu nereagoval.
13. Soud při posouzení věci vyšel z následující právní úpravy:
- Podle čl. 12 odst. 1 Ústavy České republiky nabývání a pozbývání státního občanství České republiky stanoví zákon.
 - Podle § 31 odst. 1 zákona č. 186/2013 Sb. může prohlášením o nabytí státního občanství České republiky nabytí státní občanství České republiky fyzická osoba, která pozbyla české nebo československé státní občanství přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, nejednalo-li se o pozbytí československého státního občanství podle ústavního dekretu prezidenta republiky o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské nebo podle smlouvy mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině, nebo nejedná-li se o československého státního občana, který se ke dni 1. ledna 1969 stal, nebo by se k tomuto dni stal státním občanem Slovenské socialistické republiky, anebo po 1. lednu 1969 nabytí státní občanství Slovenské socialistické republiky nebo Slovenské republiky a je dosud jejím občanem.
 - Podle § 31 odst. 3 zákona č. 186/2013 Sb. může fyzická osoba, jejíž alespoň jeden z rodičů nebo prarodičů je nebo byl bývalým občanem podle odstavce 1, státní občanství České republiky nabytí prohlášením, pokud není ke dni učinění prohlášení státním občanem Slovenské republiky.
 - Podle § 31 odst. 4 písm. e) zákona č. 186/2013 Sb. prohlašovatel k prohlášení připojí doklad prokazující datum a způsob pozbytí českého či československého státního občanství prohlašovatele nebo doklad prokazující datum a způsob pozbytí českého či československého státního občanství jednoho z rodičů nebo prarodičů.
14. Soud neshledal žalobu důvodnou.

Shodu s prvopisem potvrzuje: J. H.

15. Úprava nabývání a pozbývání státního občanství má svůj ústavní základ v čl. 12 Ústavy České republiky. V čl. 12 odst. 1 Ústavy je zakotvena výhrada zákona, co se týče jak způsobů, tak podmínek nabývání a pozbývání státního občanství. Koncepce právní úpravy státního občanství vychází z principu suverenity státní moci, tedy že každý suverénní stát má právo stanovit podmínky, za kterých mohou cizinci vstupovat na jeho území, pobývat na něm a případně získat občanství (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 13. 9. 1994, sp. zn. Pl. ÚS 9/94, či ze dne 8. 3. 2000, sp. zn. IV. ÚS 586/99). Ústavní soud přitom v minulosti opakovaně zdůraznil, že v případech, kdy státoobčanský vztah nevzniká ex lege, ale na základě rozhodnutí příslušného orgánu státu, má stát svrchované právo rozhodnout, zda určité osobě občanství udělí, a pokud tak neučiní, neporušuje tím žádná základní práva. Jinak řečeno, dle Ústavního soudu není žádného základního práva, které by suverénní stát mohl porušit tím, že cizinci státní občanství neudělí (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 17. 5. 2007, sp. zn. II US 624/06, či ze dne 8. 3. 2000, sp. zn. IV. ÚS 586/99, či nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 7. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 39/17, či ze dne 11. 10. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 5/16).
16. Nabývání státního občanství České republiky prohlášením se týká fyzických osob, které pozbyly české nebo československé státní občanství přede dnem nabytí účinnosti dotčeného zákona (§ 31 zákona č. 186/2013 Sb.), osob, které byly k 31. 12. 1992 státními občany České a Slovenské Federativní Republiky a nebyly českými nebo slovenskými státními občany (§ 32 zákona č. 186/2013 Sb.), osob, které se narodily v době od 1. 10. 1949 do 7. 5. 1969 mimo území Československé republiky (§ 33 zákona č. 186/2013 Sb.), osob, kterým byl neoprávněně vydán doklad prokazující občanství České republiky (§ 34 zákona č. 186/2013 Sb.), nejpozději do 3 let od dosažení věku 18 let, osob, které mají na území České republiky trvalý pobyt (§ 35 zákona č. 186/2013 Sb.), a dětí, které se na území České republiky zdržují v souladu „s jinými právními předpisy“, pokud byly svěřeny do náhradní péče (§ 36 zákona č. 186/2013 Sb.).
17. Možnost nabytí státního občanství prohlášením je většinově dána v návaznosti na zvláštní situace související s obdobím komunistické totality a rozpadem federativního státu. V takových případech mají dotčené osoby možnost zvolit si určité občanství a v případě, že této možnosti využijí, mají na toto státní občanství právní nárok. Nabytí státního občanství prohlášením je tedy nabytí na základě projevené vůle příslušné osoby a s právním nárokem na nabytí státního občanství (srovnej KÖRBL, Hugo. § 31 [Bývalí čeští a českoslovenští občané]. In: KÖRBL, Hugo. Zákon o státním občanství České republiky. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 190.)
18. Ustálená rozhodovací praxe správních soudů vychází z toho, že v případě nabývání občanství prohlášením se neuplatní správní uvážení správního orgánu rozhodujícího o nabytí státního občanství; právě naopak, jsou-li splněny zákonem stanovené podmínky, správní orgán jejich splnění toliko ověří, což osvědčí vydáním listiny o nabytí státního občanství. V tomto směru soud poukazuje např. na závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2018, č. j. 2 As 232/2017 - 77, dle nichž „[p]okud jsou [podmínky] splněny a osoba učinila před příslušným správním orgánem prohlášení o státním občanství, nevzniká zde prostor pro správní uvážení, jako je tomu v případě rozhodování o udělení státního občanství. Připustit, že správní orgán v této oblasti disponuje prostorem pro úvahu, zda v konkrétním případě prohlášení účinky přiznat či nepřiznat, by šlo proti smyslu zákona a nemá v samotném textu zákona oporu. (...) Zákon o státním občanství naopak sám stanoví podmínky, jejichž splnění správní orgán toliko ověří, což osvědčí vydáním

Shodu s prvopisem potvrzuje: J. H.

listiny o nabytí státního občanství. V opačném případě rozhodne o tom, že podmínky splněny nejsou a cizinec státní občanství nenabyl.“ (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 5. 2019, č. j. 7 As 266/2018 - 31).

19. Žalobce podal žádost o nabytí státního občanství České republiky prohlášením podle § 31 zákona 186/2013 Sb. Mezi účastníky řízení není sporné, že žalobce k žádosti o nabytí státního občanství České republiky prohlášením nepřipojil žádný doklad, který by prokazoval datum a způsob pozbytí českého či československého státního občanství, ať už u jeho osoby, či u jednoho z rodičů nebo prarodičů, čímž nesplnil podmínku stanovenou v § 31 odst. 4 písm. e) zákona č. 186/2013 Sb. Mezi účastníky řízení je rovněž nesporné, že žalobce tento doklad ani předložit nemohl, neboť nikdo z jeho předků československé, resp. české státní občanství nepozbyl.
20. Děd žalobce z otcovy strany získal československé státní občanství narozením, otec žalobce pak české státní občanství získal prohlášením podle § 33 zákona č. 186/2013 Sb. Děd žalobce tedy státní občanství československé republiky nabyl dne 1. 1. 1923, přičemž jej nikdy nepozbyl. Otec žalobce nabyl státní občanství České republiky dne 23. 2. 2015, přičemž jím taktéž disponuje i v současné době. Matka žalobce pak disponuje (a vždy disponovala) pouze venezuelským státním občanstvím, ani prarodiče žalobce z matčiny strany nikdy nebyli československými státními občany. Zdejší soud proto přisvědčil žalovanému v tom, že žalobce požadavky stanovené v § 31 zákona č. 186/2013 Sb. nesplňuje.
21. Co se týče námitek žalobce směřujících do přepjaté formalistické aplikace zákonných ustanovení správním orgánem, soud dospěl k následujícím závěrům:
22. Možnost nabytí českého státního občanství prohlášením podle § 31 zákona č. 186/2013 Sb. je určitou reflexí historických událostí souvisejících se vztahem České a Slovenské republiky, případně snahou o napravení křivd, jež komunistický totalitní režim připravil bývalým československým občanům. Tomuto odpovídá i důvodová zpráva k předmětnému ustanovení zákona č. 186/2013 Sb. (sněmovní tisk 827/0, Poslanecká sněmovna, 6. období, 2010 – 2013), která nad rámec uvedeného doplňuje, že oproti předchozí úpravě je okruh osob rozšířen, přičemž ustanovení nestanoví časové omezení, ve kterém by muselo dojít k pozbytí českého či československého občanství a nestanovuje rovněž ani způsob, kterým bylo občanství pozbyto.
23. Z výše uvedeného tak vyplývá, že adresátem předmětného ustanovení a okruhem subjektů spadajících do osobní působnosti dané právní normy mají být osoby (či jejich potomci), které české (československé) státní občanství pozbyly. Do takového okruhu osob však žalobce ani jeho předci zcela jednoznačně nespádají, což žalobce ani nezpochybňuje.
24. Žalobce v žalobě mj. argumentuje zákonem č. 207/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 186/2013 Sb., jímž byl kromě jiného s účinností ode dne 6. 9. 2019 § 31 zákona č. 186/2013 Sb. doplněn o odstavec třetí. Dle názoru žalobce přitom měla předmětná novela umožnit dětem a vnukům emigrantů, kteří Československo opouštěli ze zásadních důvodů, usnadnit cestu k získání českého občanství.
25. Zdejší soud mohl argumentaci žalobce přisvědčit pouze v obecné rovině potud, že účelem uvedené legislativní úpravy skutečně bylo umožnit nabytí státního občanství potomkům určité skupiny osob, které čelily některým negativním důsledkům spojeným s dobou nesvobody. Nemohl nicméně odhlédnout od skutečnosti, že děd žalobce nebyl ze strany

Shodu s prvopisem potvrzuje: J. H.

výkonné moci perzekuován co do pozbytí československého státního občanství. Otec žalobce, pan K. A. S. M., se pak narodil dne 7. 12. 1961. Právní úprava nabývání státního občanství účinná v rozhodné době, tj. § 1 odst. 2 zákona č. 194/1949 Sb., o nabývání a pozbývání československého státního občanství, přitom stanovila, že „[d]ítě, které se narodí v cizině, nabyvá narozením státního občanství, jsou-li jeho otec i matka občany; dítě, které se narodí v cizině a jehož otec nebo matka je občanem, kdežto druhý z rodičů je cizincem, nabyvá státního občanství, vysloví-li s tím souhlas výkonný orgán okresního národního výboru na žádost toho z rodičů, který je občanem. Žádost o souhlas může být podána do jednoho roku od narození.“. Vzhledem k tomu, že otec K. A. S. M. pan J. S. byl státním občanem Československé socialistické republiky, mohl žádost o nabytí státního občanství v uvedené lhůtě podat. Sám žalobce ovšem neuvedl, že by k podání takové žádosti došlo, nelze tudíž presumovat případné negativní rozhodnutí o takové žádosti, stejně jako nelze předpokládat, že by důvodem tohoto rozhodnutí byla politická perzekuce děda žalobce (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2008, č. j. 6 As 34/2007 - 82). Nad rámec uvedeného pak lze doplnit, že případnou diskriminační povahou předmětného ustanovení se v rozsudku ze dne 30. 6. 2006, č. j. 7 As 46/2005 - 54, zabýval Nejvyšší správní soud a dospěl k závěru, že „pokud tedy pro nabytí občanství narozením (filiací) vyžadoval v r. 1959 tehdy platný zákon o nabývání a pozbývání občanství splnění dvou podmínek, a to žádost rodiče, který byl státním občanem Československé republiky, a souhlas s ní vyslovený příslušným státním orgánem, nejednalo se o právní stav, který má diskriminační povahu“.

26. Pokud tak žalobce považuje současnou právní úpravu za diskriminační, neboť nevidí žádný důvod pro rozdílné zacházení s vnuky osob, které občanství pozbyly, a s potomky osob, které občanství nepozbyly, soud se s jeho názorem neztotožnil. Adresátem právní úpravy obsažené v § 31 zákona č. 186/2013 Sb. jsou osoby (a jejich potomci), které české či československé státní občanství pozbyly především v období komunistické totality, tj. rozhodnutí o pozbytí státního občanství mohlo být motivováno politickým přesvědčením dotčených osob a jednalo se ze strany tehdejší moci výkonné o formu perzekuce. Žalobce však netvrdí, že by jeho předci byli takové perzekuci vystaveni, přičemž takový skutkový závěr se nepodává ani z obsahu správního spisu. Skutečnost, že právní úprava na situaci žalobce nedopadá, soud jako takovou diskriminační nevyhodnotil. Zákonodárce v předmětném ustanovení s ohledem na historický kontext vymezil určitý okruh osob, pro které zjednodušil proces nabývání státního občanství. Tento postup je nicméně de lege lata nutné aplikovat pouze na jím zamýšlené případy; do této množiny přitom situace žalobce zjevně nespadá. Jiné pravidlo, na základě kterého by žalobce mohl nabytí státního občanství České republiky prohlášením, pak současná právní úprava neobsahuje a žalobce to ostatně ani netvrdí. Z ničeho přitom nevyplývá, že by se v daném případě jednalo o (neúmyslnou) mezeru v právu, stran níž by soud snad mohl eventuálně zvažovat její zaplnění k tomu vhodnými interpretačními metodami.
27. Lze tedy shrnout, že správní orgány v projednávané věci nepochybily. Žalobce státní občanství České republiky prohlášením dle § 31 zákona č. 186/2013 Sb. nenabyl, neboť nesplnil stanovené podmínky. Žádný z jeho předků (tj. otec a děd z otcovy strany) československé, resp. české státní občanství nepozbyl, tudíž neexistuje zákonný důvod, na základě kterého by žalobce mohl dovodit svůj nárok na nabytí českého státního občanství prohlášením v režimu uvedeného ustanovení. Správním orgánům zákon č. 186/2013 Sb. neumožňuje, aby při rozhodování o žádosti žalobce postupovaly v rozporu s explicitním zákonným pravidlem a případný opačný závěr založily na správním uvážení. Uvedené Shodu s prvopisem potvrzuje: J. H.

ustanovení pak nelze ve vztahu k žalobci označit za diskriminační, neboť úmyslem zákonodárce bylo rehabilitovat určitou skupinu osob, která o státní občanství přišla v důsledku perzekučních opatření komunistického režimu.

28. Závěrem soud podotýká, že k obdobnému závěru dospěl zdejší soud rovněž v rozsudku ze dne 30. 8. 2021, č. j. 18 A 53/2021-30, jenž se zabýval zcela obdobným případem sestry žalobce.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

29. Soud tedy neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
30. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobce nebyl ve sporu úspěšný a žalovanému správnímu orgánu žádné náklady v řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližze následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha dne 22. června 2022

Mgr. Milan Tauber v. r.
předseda senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje: J. H.